

Žaloba pro zmatečnost

Žalobu pro zmatečnost může podat jen ten účastník, kterému nebylo rozhodnutím soudu prvního stupně (odvolacího soudu) plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech, jestliže ji lze odstranit zrušením žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí. Rozhodujícím je výrok rozhodnutí soudu a případnou újmu na právech účastníka lze posuzovat jen z procesního hlediska, (z pohledu dopadu (výsledků a důsledků) rozhodnutí do práv účastníka řízení). Při tomto posuzování nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepřilíš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí a která se v novém rozhodnutí věci již neprojeví (nemůže projevit).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 117/2017-299, ze dne 30.4.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka BEMARMARA CONSULTING, a. s., se sídlem v B., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 64 INS 20541/2012, o žalobě pro zmatečnost podané věřitelem TEREX USA, LLC (podnikající jako Terex Cranes Wilmington), se sídlem C., Spojené státy americké, zastoupeném JUDr. M.D., advokátem, se sídlem v P., proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. ledna 2013, č. j. KSPH 39 INS 20541/2012-B-37, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 41 ICm 1137/2013, o dovolání věřitele proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 2017, č. j. 41 ICm 1137/2013, 101 VSPH 51/2017-256 (KSPH 39 INS 20541/2012), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 15. března 2017, č. j. 41 ICm 1137/2013, 101 VSPH 51/2017-256 (KSPH 39 INS 20541/2012), k odvolání „žalobce“ [TEREX USA, LLC (podnikající jako Terex Cranes Wilmington) - dále též jen „věřitel“] potvrdil usnesení ze dne 12. října 2016, č. j. 41 ICm 1137/2013-238, jímž Krajský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) zamítl žalobu pro zmatečnost ze dne 23. května 2013, kterou se žalobce domáhal zrušení usnesení ze dne 15. ledna 2013, č. j. KSPH 39 INS 20541/2012-B-37, jímž insolvenční soud prohlásil konkurs na majetek dlužníka (BEMARMARA CONSULTING, a. s.).

Šlo o v pořadí třetí rozhodnutí soudů nižších stupňů, když usnesení ze dne 20. září 2013, sp. zn. 41 ICm 1137/2013-20, a ze dne 16. května 2014, č. j. 41 Cm 1137/2013-71, kterými insolvenční soud žalobě pro zmatečnost vyhověl, zrušil Vrchní soud v Praze usneseními ze dne 12. prosince 2013, č. j. 4 Co 236/2013-47, a ze dne 5. února 2015, č. j. 4 Co 161/2014-139, a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů ve vazbě na obsah spisu plyne, že:

1) Dne 22. srpna 2012 podal dlužník u insolvenčního soudu návrh na zahájení insolvenčního řízení, domáhaje se zjištění svého úpadku. V insolvenčním návrhu mimo jiné uvedl, že není schopen splácet své závazky po lhůtě splatnosti (déle než 30 dní a v podstatné části i déle než 3 měsíce); dále „očekává“ neúspěch ve sporu vedeném ve Spojených státech amerických o 14.000.000,- USD, pročež mu hrozí též stav předlužení. Současně s odkazem na účetní rozvahu ke dni 31. července 2012 vyčíslil „souhrnnou“ hodnotu svého majetku částkou 92.790.000,- Kč.

2) Usnesením ze dne 5. října 2012, č. j. KSPH 39 INS 20541/2012-A-11, ve znění usnesení ze dne 8. října 2012, č. j. KSPH 39 INS 20541/2012-A-14, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka, ustanovil insolvenčního správce, nařídil přezkumné jednání a svolal schůzi věřitelů.

3) Příhláškou ze dne 2. listopadu 2012 věřitel do insolvenčního řízení přihlásil pohledávky z titulu náhrady škody v úhrnné částce 446.650.457,98 Kč (jistina) a 77.261.071,43 Kč (úroky z prodlení). Podle protokolu o přezkumném jednání ze dne 11. ledna 2013 přihlášenou pohledávku popřel dlužník („zcela“), insolvenční správce (z důvodu, že „nebyla prokázána, nevznikla“, s tím, že ji „uznává ve výši 1,- Kč“) a (přihlášený) věřitel [BAEST Machinery Holding, a. s. (co do pravosti a výše)].

4) Usnesením ze dne 15. ledna 2013, č. j. KSPH 39 INS 20541/2012-B-37, insolvenční soud – odkazuje na ustanovení § 150, § 151 odst. 1 a § 152 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění účinném do 31. prosince 2013 – prohlásil (podle usnesení schůze věřitelů) konkurs na majetek dlužníka; usnesení nabylo právní moci dne 22. ledna 2013.

5) Dne 25. března 2013 podal věřitel u insolvenčního soudu proti posledně označenému usnesení žalobu pro zmatečnost, s tím, že usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka vydal insolvenční soud, který byl nesprávně obsazen, když podle rozvrhu práce měla být věc přidělena soudnímu oddělení č. 38 a nikoli soudnímu oddělení č. 39.

Odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a vycházejí z ustanovení § 158, § 308 odst. 1, § 317 a § 389 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že „i kdyby usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu vydal soudce, jemuž věc byla přidělena v rozporu s rozvrhem práce, tedy byla dána zmatečnostní vada uvedená v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.“, není žalobce jako přihlášený věřitel subjektivně legitimován k podání žaloby pro zmatečnost.

„Usnesení o prohlášení konkursu je nesporně rozhodnutím vydaným ve prospěch přihlášených věřitelů a soud jím rozhodl jen o způsobu řešení úpadku dlužníka, který žalobce jako přihlášený věřitel nijak nerozporoval“. Tímto usnesením „nebyl žalobce nespravedlivě poškozen, ani znevýhodněn vůči ostatním věřitelům, a nezhoršilo se jím jeho postavení v insolvenčním řízení a nejsou jím omezena nijak jeho práva nabytá v dobré víře a uplatněná v insolvenčním řízení“.

Potud odvolací soud poukázal na závěry formulované Nejvyšším soudem v usneseních ze dne 27. listopadu 2014, sen. zn. 29 NSČR 113/2014, a ze dne 29. února 2016, sen. zn. 29 ICdo 16/2016, uveřejněných pod čísly 40/2015 a 32/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 40/2015“ a „R 32/2017“).

Za stavu, kdy byl úpadek dlužníka pravomocně zjištěn, bylo úkolem insolvenčního soudu rozhodnout, jak bude úpadek řešen. Ani žalobce přitom nevyvracel „stanovisko“, podle něhož „jiný způsob řešení dlužníkovy úpadku než konkursem“ ve věci nepřicházel v úvahu, neboť oddlužení není určeno akciovým společenstvem a návrh na povolení reorganizace nikdo nepodal. Poukaz dovolatele na možnost insolvenčního soudu rozhodnout o tom, že dlužník není v úpadku, shledal nepřipadným již proto, že „prakticky za stejných podmínek a se stejnými účinky“ může soud rozhodnout o zrušení konkursu; samo rozhodnutí o řešení úpadku „pozici žalobce coby dlužníkovy věřitele nijak neovlivňuje“.

Jelikož žalobce jako jeden z přihlášených věřitelů není osobou oprávněnou podat žalobu pro zmatečnost proti rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, odvolací soud, aniž zkoumal, zda je žalobcem uplatněný důvod zmatečnosti vskutku naplněn, usnesení insolvenčního soudu potvrdil.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky, zda se může věřitel, který nebyl insolvenčním navrhovatelem, domáhat žalobou pro zmatečnost zrušení rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka, pakliže byl insolvenční soud nesprávně obsazen, kterou odvolací soud podle jeho názoru vyřešil v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu v dovolání konkretizovanou.

Dovolatel zdůrazňuje, že „rozhoduje-li v dané věci nezákonný soudce, dochází vždy k porušení procesních práv účastníka (výjimkou může být snad pouze situace, kdy je plně vyhověno návrhu účastníka)“. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož se jeho postavení jako insolvenčního věřitele rozhodnutím o způsobu řešení úpadku nezměnilo, když v úvahu přicházelo i rozhodnutí o tom, že dlužník v úpadku není (§ 158 odst. 1 insolvenčního zákona). Odvolací soud se navíc nijak nevypořádal ani s výhradou, že „v insolvenčním řízení je klíčový také okamžik rozhodnutí o způsobu řešení úpadku (srov. § 140 odst. 2 insolvenčního zákona)“. Skutečnost, že „zákonodárce u určitého okruhu případů vyloučí právo podat dovolání, neznamená, že by rezignoval na zajištění ústavnosti rozhodnutí“; „u jednoinstančního rozhodování“ je tím spíše třeba trvat na tom, aby rozhodnutí netrpěla „flagrantními“ vadami zakládajícími některý ze zmatečnostních důvodů podle ustanovení § 229 o. s. ř.

V situaci, kdy o způsobu řešení úpadku rozhodl nesprávně obsazený soud, je insolvenční věřitel, který nebyl insolvenčním navrhovatelem, oprávněn domáhat se zrušení usnesení o způsobu řešení úpadku podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud, neshledá-li podmínky pro změnu napadeného usnesení, usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu, respektive insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

K dovolání žalobce se vyjádřil přihlášený věřitel RAHAMA s. r. o. (podáním ze dne 23. ledna 2018); rozhodnutí odvolacího soudu považuje za správné (souladné s judikaturou Nejvyššího soudu) a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl, případně zamítl.

Dovolání žalobce je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky dovoláním otevřené, týkající se subjektivní legitimace k podání žaloby pro zmatečnost, dosud Nejvyšším soudem v daných souvislostech beze zbytku nezodpovězené; není však důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát.

Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že jeho judikatura je ustálena na závěrech, podle nichž:

1) Ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř. se rozhodnutím, kterým bylo řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno, v insolvenčním řízení rozumí pro první fázi i rozhodnutí o úpadku a pro druhou fázi i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

Srov. R 32/2017.

2) Z povahy žaloby pro zmatečnost jakožto opravného prostředku plyne, že ji může podat jen ten účastník, kterému nebylo rozhodnutím soudu prvního stupně (odvolacího soudu) plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech, jestliže ji lze odstranit zrušením žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí. Rozhodujícím přitom je výrok rozhodnutí soudu a případnou újmu na právech účastníka lze posuzovat jen z procesního hlediska,

tedy, řečeno jinak, z pohledu dopadu (výsledků a důsledků) rozhodnutí do práv účastníka řízení. Při tomto posuzování také nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí a která se v novém rozhodnutí věci již neprojeví (nemůže projevit).

K tomu srov. zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2179/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 2003, pod číslem 73, R 40/2015 a usnesení ze dne 9. října 2015, sen. zn. 21 ICdo 17/2015, jehož závěry shledal souladnými se základními principy soudního řízení i Ústavní soud (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 16. února 2016, sp. zn. III. ÚS 3799/15), jakož i důvody usnesení ze dne 19. července 2017, sp. zn. 27 Cdo 2504/2017. Přitom v posledně označeném rozhodnutí Ústavní soud shledal nesprávným názor (tamní) stěžovatelky, podle něhož „vydání rozhodnutí nezákonným soudcem je zcela zásadní vadou řízení, která by měla být napravena vždy“.

3) U rozhodnutí o úpadku, jež insolvenční soud vydal na základě insolvenčního návrhu k tomu oprávněné osoby (věřitele nebo dlužníka), nemá insolvenční navrhovatel k dispozici opravný prostředek [lhostejno, zda řádný (odvolání) nebo mimořádný (žaloba pro zmatečnost)] založený na tvrzené zmatečnosti rozhodnutí již proto, že jde o osobu, jejímuž insolvenčnímu návrhu bylo rozhodnutím o úpadku vyhověno (pro odvolání se tato zásada výslovně promítá v dikci § 141 odst. 1 insolvenčního zákona). Je-li rozhodnutí o úpadku vydáno (jen) na základě věřitelského insolvenčního návrhu (není-li insolvenčním navrhovatelem nebo dalším insolvenčním navrhovatelem dlužník), je dlužník osobou aktivně legitimovanou k podání řádného opravného prostředku (odvolání) nebo mimořádného opravného prostředku (žaloby pro zmatečnost).

Viz např. R 40/2015 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sen. zn. 29 NSČR 114/2014, ve spojení s usnesením Ústavního soudu ze dne 3. prosince 2015, sp. zn. III. ÚS 129/15.

Za stavu, kdy se shora zmíněné závěry plně prosadí i v poměrech dané věci, zbývá posoudit, zda obstojí právní posouzení věci odvolacím soudem, podle něhož dovolateli rozhodnutím insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku dlužníka nebyla způsobena třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí a která se v novém rozhodnutí věci již neprojeví (nemůže projevit).

Jelikož dovolatel nevznesl (posuzováno podle obsahu dovolání) žádné výhrady proti závěru insolvenčního soudu o tom, že schůze věřitelů přijala usnesení o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem (a podle tohoto usnesení insolvenční soud o způsobu řešení úpadku dlužníka rozhodl, když nebyla dána žádná z výjimek upravených v ustanovení § 152 větě druhé insolvenčního zákona), nemá ani Nejvyšší soud žádné pochybnosti, že dovolateli usnesením o způsobu řešení úpadku dlužníka nevznikla újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí a která se v novém rozhodnutí věci již neprojeví (nemůže projevit).

Argumentace dovolatele, podle níž mohl insolvenční soud rozhodnout o tom, že dlužník není v úpadku (§ 158 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona), je v poměrech dané věci zjevně nepřijatelná, jelikož: a) samotným porovnáním hodnoty majetku dlužníka a (relevantních) závazků dlužníka (včetně dovolatelem přihlášené pohledávky za dlužníkem v částce přesahující půl miliardy Kč) je osvědčen dlužníkuv úpadek, b) nejde o situaci, kdy zde není žádný přihlášený věřitel a jsou uspokojeny všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň a c) dlužník nepodal návrh na vydání rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku.

Na výše uvedených závěrech není způsobilé ničeho změnit ani obecné (a nijak neodůvodněné) konstatování dovolatele, podle něhož „je v insolvenčním řízení klíčový také okamžik rozhodnutí o způsobu řešení úpadku“, a podle něhož rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku mohlo zhoršit (a také skutečně zhoršilo) postavení (dovolatele) „hned z několika důvodů“.

Konečně k poukazu dovolatele na usnesení Ústavního soudu ze dne 19. června 2014, sp. zn. II. ÚS 529/13 (a Ústavním soudem akcentovanou nezbytnost vyřešení otázky správného obsazení insolvenčního soudu), Nejvyšší soud upozorňuje na obsah „oznámení“ insolvenčního soudu ze dne 3. dubna 2018 (B-145).

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž z obsahu spisu se nepodávají ani vady řízení, k jejichž existenci Nejvyšší soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)